

Štvrtok 14. februára 2019

P8_TA(2019)0130

Budúcnosť Zmluvy o jadrových silách stredného doletu (INF) a vplyv na EÚ**Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. februára 2019 o budúcnosti zmluvy INF a jej vplyve na Európsku úniu (2019/2574(RSP))**

(2020/C 449/21)

Európsky parlament,

- so zreteľom na Zmluvu medzi Spojenými štátmi americkými a Zväzom sovietskych socialistických republík o likvidácii rakiet stredného a kratšieho doletu (ďalej len „zmluva INF“), ktorú 8. decembra 1987 podpísali vo Washingtone vtedajší prezident USA Ronald Reagan a prezident Sovietskeho zväzu Michail Gorbačov ⁽¹⁾,
- so zreteľom na správu o dodržiavaní zmlúv a plnení záväzkov súvisiacich s kontrolou zbrojenia, nešírením zbraní a odzbrojením za rok 2018, ktorú vypracovalo ministerstvo zahraničných vecí USA,
- so zreteľom na vyhlásenie prezidenta USA Donalda Trampa z 21. októbra 2018, v ktorom varoval pred tým, že USA odstúpi od zmluvy INF,
- so zreteľom na vyhlásenie ministra zahraničných vecí USA z 2. februára 2019 o zámere USA odstúpiť od zmluvy INF ⁽²⁾,
- so zreteľom na vyhlásenie ruského prezidenta Vladimíra Putina z 2. februára 2019, v ktorom uviedol, že Rusko by tiež svoju účasť na zmluve pozastavilo,
- so zreteľom na vyhlásenie ministrov zahraničných vecí NATO zo 4. decembra 2018 o zmluve INF ⁽³⁾,
- so zreteľom na Globálnu stratégiu pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie – Spoločná vízia, spoločný postup: Silnejšia Európa,
- so zreteľom na obavy, ktoré vyslovili USA a NATO v roku 2019 v súvislosti s tým, že Rusko nedodržiava zmluvu INF s osobitným zreteľom na jeho nový raketový systém 9M729, naposledy vo vyhlásení z 1. februára 2019, ktoré vydala Severoatlantická rada ⁽⁴⁾,
- so zreteľom na pripomienky podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) Federicy Mogheriniovovej prednesené na siedmej konferencii EÚ o nešírení a odzbrojení, ktorá sa konala 18. a 19. decembra 2018 v Bruseli,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 27. októbra 2016 o jadrovej bezpečnosti a nešírení jadrových zbraní ⁽⁵⁾,
- so zreteľom na spoločné vyhlásenie o spolupráci medzi EÚ a NATO, podpísané 10. júla 2018 v Bruseli,
- so zreteľom na program OSN pre odzbrojenie ⁽⁶⁾,
- so zreteľom na cieľ č. 16 trvalo udržateľného rozvoja OSN, ktorým sa podporujú mierové a inkluzívne spoločnosti pre trvalo udržateľný rozvoj ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201657/v1657.pdf>

⁽²⁾ <https://www.state.gov/secretary/remarks/2019/02/288722.htm>

⁽³⁾ https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_161122.htm

⁽⁴⁾ https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_162996.htm

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 215, 19.6.2018, s. 202.

⁽⁶⁾ https://front.un-arm.org/documents/SG+disarmament+agenda_1.pdf

⁽⁷⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg16>

Štvrtok 14. februára 2019

- so zreteľom na výročnú správu o pokroku vo vykonávaní stratégie Európskej únie proti šíreniu zbraní hromadného ničenia za rok 2017 z 18. mája 2018,
 - so zreteľom na Zmluvu o nešírení jadrových zbraní z roku 1968 (NPT) a z nej vyplývajúcich záväzkov pre všetky štáty, aby sa usilovali o jadrové odzbrojenie v dobrej viere a zastavili jadrové preteky v zbrojení,
 - so zreteľom na Zmluvu o zákaze jadrových zbraní, ktorú Valné zhromaždenie OSN prijalo 7. júla 2017,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 10. marca 2010 o Zmluve o nešírení jadrových zbraní ⁽¹⁾,
 - so zreteľom na stratégiu EÚ proti šíreniu zbraní hromadného ničenia, ktorú Európska rada schválila 12. decembra 2003,
 - so zreteľom na závery Rady k deviatej hodnotiacej konferencii strán Zmluvy o nešírení jadrových zbraní (8079/15),
 - so zreteľom na Nobelovu cenu za mier za rok 2017, ktorá bola udelená Medzinárodnej kampani za zrušenie jadrových zbraní (ICAN), a jej vyhlásenie z 1. februára 2019 pod názvom Odstúpenie USA od zmluvy INF ohrozuje Európu (a celý svet),
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže zmluva INF, ktorú v roku 1987 podpísali Spojené štáty a Sovietsky zväz, bola jedinečnou dohodou v čase studenej vojny, pretože od oboch krajín požadovala nielen obmedzenie, ale zničenie ich arzenálu balistických rakiet odpaľovaných zo zeme a rakiet s plochou dráhou letu vybavených jadrovými a konvenčnými hlavicami s doletom od 500 do 5 500 km a zároveň zakázala zmluvným stranám vlastniť, vyrábať a testovať takéto rakety;
- B. keďže do mája 1991 bolo v súlade s podmienkami zmluvy odstránených 2 692 rakiet; keďže potom nasledovalo 10 rokov kontrol na mieste; keďže viac ako 3 000 rakiet obsahujúcich jadrové hlavice bolo napokon vďaka zmluve INF odstránených;
- C. keďže zmluva INF prispela k obmedzeniu strategickej hospodárskej súťaže medzi USA a Sovietskym zväzom, následne Ruskou federáciou, a prispela k vybudovaniu a posilneniu stability počas studenej vojny; keďže Európa mala najväčší prínos zo zmluvy INF, ktorá bola viac než tri desaťročia základom zachovania jej bezpečnosti; keďže zmluva je aj naďalej pilierom medzinárodného mieru a stability, a to najmä ako súčasť európskej bezpečnostnej architektúry;
- D. keďže vláda prezidenta Obamu v roku 2014 uviedla, že Rusko „porušuje svoje záväzky, ktoré vyplývajú zo zmluvy INF, nevlastniť, nevyrábať a netestovať strely s plochou dráhou letu odpaľované zo zeme (GLCM) s doletom 500 až 5 500 km, ani nevlastniť či nevyrábať odpaľovacie zariadenia pre takéto strely“; keďže v správach, ktoré vydalo ministerstvo zahraničných vecí USA v rokoch 2015, 2016, 2017 a 2018, sa opakovane uvádzajú tvrdenia USA, že Rusko naďalej porušuje zmluvu;
- E. keďže USA a NATO kládli Rusku opakovane otázky o jeho činnostiach spojených s vývojom rakiet, najmä pokiaľ ide o raketový systém 9M729, keďže túto činnosť považujú za rozpor so zmluvou INF;
- F. keďže vláda prezidenta Trumpa v decembri 2017 pri príležitosti 30. výročia podpísania zmluvy oznámila „integrovanú stratégiu“ diplomatických, vojenských a hospodárskych opatrení s cieľom dosiahnuť, aby Rusko dodržiavalo podmienky zmluvy; keďže tieto opatrenia zahŕňali diplomatické úsilie prostredníctvom osobitnej overovacej komisie, spustenie programu vojenského výskumu a vývoja a hospodárske opatrenia namierené proti ruským subjektom zapojeným do vývoja a výroby rakiet v rozpore so zmluvou;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 349 E, 22.12.2010, s. 77.

Štvrtok 14. februára 2019

- G. keďže USA a Rusko nedokázali vyriešiť vzájomné obavy diplomatickým dialógom; keďže osobitná overovacia komisia zriadená podľa zmluvy, ktorá sa okrem iného zaoberá obavami týkajúcimi sa dodržiavania zmluvy, nebola zvolaná;
- H. keďže 20. októbra 2018 prezident Trump oznámil, že USA od zmluvy odstúpia s odvolaním sa na to, že Rusko zmluvu nedodržiava a Čína sa na nej nezúčastňuje; keďže 4. decembra 2018 po stretnutí ministrov zahraničných vecí NATO minister zahraničných vecí USA Mike Pompeo oznámil, že Spojené štáty americké majú dôkazy o tom, že Rusko závažným spôsobom porušuje ustanovenia zmluvy a že preto pozastavia plnenie svojich záväzkov, pokiaľ Rusko v lehote 60 dní neobnoví plný a overiteľný súlad so zmluvou;
- I. keďže 1. februára 2019 Spojené štáty americké oznámili, že po uplynutí 60-dňovej lehoty, ktoré Rusko malo na obnovenie plného súladu so zmluvou, pozastavia plnenie svojich povinností vyplývajúcich zo zmluvy INF a začnú proces odstúpenia od zmluvy, pokiaľ Rusko, ktoré podľa USA vecne porušuje ustanovenia zmluvy, v lehote šiestich mesiacov neobnoví súlad so zmluvou; keďže generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg vyzval Rusko, aby využilo obdobie šiestich mesiacov, ktoré im ponúkajú USA, na to, aby sa vrátili k úplnému dodržiavaniu podmienok zmluvy;
- J. keďže 4. decembra 2018 ministri zahraničných vecí NATO vydali vyhlásenie, v ktorom uznali, že Rusko porušuje zmluvu INF, a vyzvali ho, aby sa bezodkladne vrátilo k úplnému a overiteľnému dodržiavaniu zmluvy;
- K. keďže 2. februára 2019 Rusko oznámilo, že pozastaví plnenie zmluvy INF a bude vyvíjať nové typy rakiet; keďže ruské orgány opakovane vyjadrili obavy v súvislosti s raketovými obrannými zariadeniami NATO;
- L. keďže Čína spolu s ďalšími štátmi, ktoré nie sú signatármi zmluvy INF, výrazne rozširuje svoj raketový arzenál, čo dokazuje potrebu novej zmluvy záväznej pre USA, Rusko a Čínu;
- M. keďže potenciálne ukončenie zmluvy by mohlo viesť k eskalácii napätia medzi jadrovými mocnosťami, k nedorozumeniam a k novým pretekcom v zbrojení;
- N. keďže zmluva INF je základným kameňom zachovania globálnej strategickej stability, svetového mieru a regionálnej bezpečnosti; keďže zachovanie zmluvy by prispelo k úsiliu o zachovanie iných existujúcich dohôd na kontrolu zbrojovania a na odzbrojenie, ako aj k vytvoreniu priaznivejších podmienok na rokovania o obmedzení zbrojovania, odzbrojení a nešírení zbraní; keďže oznámenia o odstúpení od zmluvy znižujú pravdepodobnosť, že budú predĺžené iné významné zmluvy o kontrole zbraní, napríklad Zmluvy medzi USA a Ruskou federáciou o opatreniach na ďalšie zníženie počtu a obmedzenie strategických útočných zbraní (zmluva nový START), čo by vážne poškodilo medzinárodný režim kontroly zbraní, ktorý po niekoľko desaťročí zabezpečoval stabilitu v oblasti jadrových zbraní, a viedlo k tomu, že by na svete už neexistovalo žiadne právne záväzné a overiteľné obmedzenie jadrového arzenálu;
- O. keďže generálny tajomník OSN otvoril Zmluvu OSN o zákaze jadrových zbraní na podpis 20. septembra 2017 a do dnešného dňa ju podpísalo 70 štátov, z ktorých 21 sa stalo zmluvnými štátmi na základe ratifikácie pristúpenia vrátane Rakúska, ktoré je členským štátom EÚ, pričom Írsko v najbližších niekoľkých mesiacoch pravdepodobne doručí svoje ratifikačné listiny generálnemu tajomníkovi OSN;
- P. keďže organizácia ICAN, ktorá je nositeľkou Nobelovej ceny za mier, vyzvala všetky štáty, aby ratifikovali Zmluvu o zákaze jadrových zbraní;
1. podporuje dodržiavanie, ďalšie trvanie a posilňovanie zmluvy INF; pripomína jej zásadný prínos k mieru a bezpečnosti v Európe a vo zvyšku sveta, ako aj ku globálnemu odzbrojovaniu a nešíreniu zbraní;

Štvrtok 14. februára 2019

2. vyjadruje hlboké znepokojenie nad porušovaním ustanovení zmluvy a následnými oznámeniami USA a neskôr Ruska o pozastavení plnenia záväzkov, ktoré im z tejto zmluvy vyplývajú, a o ich odstúpení od zmluvy v lehote šiestich mesiacov; zdôrazňuje, že tento vývoj predstavuje hrozbu pre jeden z najdôležitejších bezpečnostných záujmov Európy, ako aj pre európsku a celosvetovú bezpečnosť a mier; obáva sa, že tieto opatrenia by mohli viesť k nesprávnemu vnímaniu a chybným odhadom, ktoré by viedli k zhoršeniu vzťahov medzi USA a Ruskom, eskalácii napätia, zvýšeniu jadrových a vojenských hrozieb a rizík a k možnému návratu destabilizujúcich pretekov v zbrojení, čo by malo nepriaznivý vplyv na bezpečnosť a strategickú stabilitu Európy;
3. odsudzuje Rusko za to, že naďalej porušuje podmienky zmluvy INF;
4. vyzýva Ruskú federáciu, aby obnovila jej plné a overiteľné dodržiavanie s cieľom riešiť obavy, ktoré vyjadrili USA a NATO v reakcii na pretrvávajúce porušovanie ustanovení zmluvy zo strany Ruska, a naliehavo vyzýva Rusko, aby sa zaviazalo k dlhodobému pokračovaniu zmluvy;
5. uznáva význam, ktorý má plná transparentnosť a dialóg vzhľadom na budovanie dôvery vo vykonávanie zmluvy INF a akýchkoľvek iných dohôd, ktoré podporujú strategickú stabilitu a bezpečnosť; vzhľadom na uvedené skutočnosti vyzýva Rusko aj USA, aby vyriešili otázky súvisiace s ich tvrdeniami o nedodržiavaní zmluvy a aby sa v snahe o zníženie napätia zapojili do konštruktívneho dialógu pod záštitou Bezpečnostnej rady OSN, osobitnej overovacej komisie alebo iných vhodných fór, a to s prihliadnutím na záujmy a obavy oboch strán, a aby pokračovali v rokovaní v dobrej viere s cieľom ochrániť zmluvu INF pred jej účinným vypovedaním v auguste 2019 a posilnili transparentnosť a vzájomné monitorovanie a dosiahli prísnejšie pravidlá a záruky, pokiaľ ide o príslušné raketové a jadrové kapacity;
6. naliehavo vyzýva PK/VP, aby počas šesťmesačného obdobia využila všetky politické a diplomatické prostriedky, ktoré má k dispozícii, na zapojenie sa do dialógu so štátmi, ktoré sú zmluvnými stranami zmluvy INF, s cieľom obnoviť cezhraničnú dôveru, a aby ponúkla odborné poznatky a skúsenosti EÚ v oblasti mediácie v snahe zabrániť odstúpeniu USA a Ruska od tejto zmluvy; naliehavo vyzýva PK/VP, aby presadzovala zachovanie a rozvoj zmluvy INF a iniciovala rokovania o viacstrannej zmluve o tejto kategórii rakiet; žiada PK/VP, aby zaistila, že EÚ bude pôsobiť ako aktívny a dôveryhodný garant bezpečnosti, a to aj pre krajiny svojho susedstva, a že bude zohrávať dôležitú a konštruktívnu úlohu v rozvoji a posilňovaní globálneho úsilia o nešírenie zbraní a kontrolu zbrojenia založeného na pravidlách a pri vytváraní architektúry odzbrojenia;
7. zdôrazňuje, že neistá budúcnosť zmluvy INF by nemala ohrozovať iné dohody o kontrole zbraní; vyzýva najmä Spojené štáty americké a Rusko, aby predĺžili platnosť novej dohody START, ktorá obmedzuje počet rozmiestnených strategických hlavíc na každej strane na 1 550, skôr ako jej platnosť v roku 2021 vyprší;
8. opakuje, že sa plne zasadzuje o zachovanie účinných medzinárodných režimov kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia zbraní ako základného kameňa globálnej a európskej bezpečnosti; zastáva názor, že Európa musí ísť príkladom, aby mohla byť dôveryhodná, a musí pokračovať na ceste k dosiahnutiu sveta bez jadrových zbraní; vyzýva členské štáty EÚ, aby stanovili viacstranné jadrové odzbrojenie za prioritu zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ; pripomína svoj záväzok uskutočňovať politiky zamerané na dosiahnutie pokroku pri znižovaní stavu a likvidácii všetkých jadrových arzenálov;
9. je presvedčený, že európska bezpečnosť by mala byť aj naďalej nerozdeliteľná; vyzýva všetky členské štáty EÚ, ktoré sú tiež členmi NATO, aby konali zodpovedajúcim spôsobom; vyzýva PK/VP, aby vypracovala spoločné posúdenie hrozieb, ktoré bude analyzovať dôsledky pre bezpečnosť EÚ, ak by ochrana, ktorú zmluva INF poskytuje Únii a jej občanom, prestala platiť, aby včas informovala Európsky parlament v súlade s článkom 36 Zmluvy o Európskej únii, a aby následne vypracovala dôveryhodnú a ambicióznú stratégiu jadrového odzbrojenia založenú na účinnom multilaterálnom prístupe;
10. vyzýva PK/VP, aby predložila návrhy na mobilizáciu finančných prostriedkov a posilnenie vedomostnej základne a odbornosti Únie, pokiaľ ide o nešírenie zbraní, kontrolu zbrojenia a ľudské zdroje s cieľom analyzovať hrozby vyplývajúce z jadrových zbraní; vyzýva PK/VP, aby predložila obozretné plány s cieľom predchádzať neúmyselnému alebo náhodnému použitiu jadrových zbraní;

Štvrtok 14. februára 2019

11. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, Európskej službe pre vonkajšiu činnosť, vládam a parlamentom členských štátov, NATO, OSN, prezidentovi a členom Kongresu Spojených štátov amerických, prezidentovi Ruskej federácie a členom ruskej Štátnej dumy a Federálnej rady.
